

Bevarandeplan för Natura 2000-område Tostebergakusten

SE 0420275

pSCI beslutat av Regeringen 1998.

SCI fastställt av EU-kommissionen 2004-12.

Bevarandeplan kungjord av Länsstyrelsen i Skåne län 2005-12-16.

Kommun : Kristianstad
Läge : 19 km Ö Kristianstad, 7 km S Bromölla
Markägare : Enskilda
Areal : 1112,4 ha

Tostebergakusten är förutom ett Natura 2000-område också;

- ett område som överlappar Natura 2000 SPA-området Tosteberga-Ängaholmarn (SE0420127)
- angränsande med gemenskapsintresse till Natura 2000 SCI-områdena Edenryd (SE0420274) och Östra hammaren-Käringören (SE0420276)
- ett område innehållande naturreservatet Tosteberga Ängar.
- av riksintresse för naturvård (Tostebergakusten)
- av riksintresse som kustzon
- ett område som delvis omfattas av landskapsbildsskydd
- ett område med strandskydd
- ingående i ängs och hagmarksinventeringen (2002-2004)
- delvis fågelskyddsområde (Na) med beträdnadsförbud 1 mars – 30 juni
- delvis överlappande med Skräbeåns fiskevårdsområde

Vad betyder Natura 2000?

Natura 2000-områdena ska bidra till att skyddsvärda naturtyper och arter får ett långsiktigt bevarande. Att en mark brukas på ett lämpligt sätt är i många fall en förutsättning för att skyddsvärda naturtyper och arter ska kunna bevaras.

Bevarandeplanen ska peka ut naturvärdena för ett område och beskriva vad som krävs för att värdena långsiktigt ska finnas kvar.

Naturtyper enligt Natura 2000

Områdets naturtyper (se tabell 1 och bilaga 1) konstaterades vid fältbesök 2004.

Tabell 1. Tostebergakustens naturtyper med arealer 2004, Natura 2000-arter och Natura 2000-koder inom parentes

Naturtyp	Areal (ha)
Salta strandängar (1330)	5,35
*Havsstrandängar av Östersjötyp (1630)	58,3
*Permanent sanddyner med örtvegetation (2130)	5,3
Ris- och gräshedar nedanför trädgränsen (4030)	10,3
Enbuskmarker nedanför trädgränsen (5130)	14,4
Kalkgräsmarker nedanför trädgränsen (6210)	25,3
*Artrika silikatgräsmarker nedanför trädgränsen (6270)	103,7
Fuktängar med blåtåtel eller starr (6410)	10,8
Summa areal:	233,36
* = prioriterad naturtyp enligt Natura 2000	

Bevarandesyfte och bevarandemål

Det övergripande bevarandesyftet är att upprätthålla ovan nämnda naturtyper i gynnsam bevarandestatus inom den biogeografiska regionen.

För Tostebergakusten innebär detta följande bevarandemål:

Areal

- Naturtypen salta strandängar (1330) skall utgöra en areal på minst 5 ha.
- Naturtypen havsstrandängar av Östersjötyp (1630) skall utgöra en areal på minst 58 ha.
- Naturtypen permanenta sanddyner med örtvegetation (2130) skall utgöra en areal på minst 5 ha.
- Naturtypen ris- och gräshedar nedanför trädgränsen (4030) ska utgöra en areal på minst 10 ha.
- Naturtypen enbuskmarker nedanför trädgränsen (5130) ska utgöra en areal på minst 14 ha.
- Naturtypen kalkgräsmarker (6210) ska utgöra en areal på minst 25 ha.
- Naturtypen artrika silikatgräsmarker nedanför trädgränsen (6270) skall utgöra en areal på minst 100 ha.
- Naturtypen fuktängar med blåtåtel eller starr (6410) skall utgöra en areal på minst 10 ha.

Struktur och funktion

- De salta strandängarna (1330) ska betas ner varje år. Vass, säv och liknande växter ska inte kunna etablera sig.

- För havstrandängar av Östersjötyp (1630) ska området vara en öppen, trädlös betesmark som når ända ner till strandbrynet.
- De permanenta sanddynerna med örtvegetation (2130) ska betas varje år och igenväxning förhindras.
- Ris- och gräshedarna (4030) ska betas varje år och igenväxning förhindras.
- Enbuskmarkerna (5130) ska betas varje år och igenväxning förhindras.
- Kalkgräsmarkerna (6210) ska betas varje år och igenväxning förhindras.
- För övriga naturtyper ska området vara en mestadels öppen mosaik av betesmarker och buskage, som ej får låtas växa igen.
- Områden med beträdnadsförbud ska vara ostörda under häckningssäsongen.

Typiska arter

- Förekomsten av typiska och rödlistade växt- och djurarter, som är knutna till habitatet och andra livsmiljöer (se bilaga 2 för rödlistade arter), skall bevaras och utvecklas, så att de kan förny sig i långsiktigt livskraftiga populationer.

Framtida uppföljning av planen kan medföra att nuvarande bevarandemål ändras och att nya mål läggs till.

Beskrivning

Områdesbeskrivning

Natura 2000-området Tostebergakusten omfattar strandängarna från Nymölla i norr till Landön i söder, samt småöar och vattnet utanför till ungefär tre meters djup.

Naturtyperna i området har en stor spännvidd, från havsstrandängar och fuktängar till stäppartade hedar och sanddyner. Detta ger tillsammans med markhävden en stor variation och artrikedom i ett landskap som mestadels är öppet och mosaikartat, med fläckar av buskage och skogsdungar. Hävden har lång kontinuitet i området, och detta har bidragit till en rik flora med många hävdberoende arter. På några ställen är hävden mindre god och olika stadier av igenväxning har uppstått. Främst i norra delen av Natura 2000-området, där älggräs och andra högorter, små buskar och säv har här börjat breda ut sig.

Det finns svårt igenvuxna partier bl.a. på Lyckebo ängar, vid Tosteberga by, där slånbuskage har tagit över och vid Gyetorpskärret där buskar och sly av hassel och björk breder ut sig. I dessa fall är restaureringsarbete det enda sättet att återställa områdets naturvärden.

Även faunan är rik och till stor del beroende av det öppna, kustnära landskapet, vilket inte minst syns på det rika fågellivet för vilket Tostebergakustens strandängar, vikar och småöar är en viktig lokal för övervintring och häckning.

Basinventering av området pågår och en mer detaljerad utbredning av nämnda naturtyper (se tabell 1), jämte ytterligare naturtyper kommer att läggas till bevarandeplanen.

Naturtyper

Salta strandängar (1330)

Naturtypens förekomst på Tostebergakusten är koncentrerad till ett relativt litet område mellan Gyetorp och Takholmen. Området har till stora delar blivit röjts kraftigt nyligen och på grund av detta uppvisar marken en del röjgödslings effekter vilka försvårat bedömningen av naturtyper.

Havsstrandängar av Östersjötyp (1630)

Förekommer som en remsa längs stora delar av kusten, från Skräbeån i norr till Landön i söder. Naturtypen återfinns i huvudsak bara längs havet men sträcker sig längre inåt land på de ställen där strandlinjen är uppbruten av småöar och uddar. Strandängarna är viktiga lokaler för både häckande och rastande fåglar, och betas förutom av betesdjuren även av vilda gäss.

Permanent sanddyner med örtvegetation (2130)

Naturtypen återfinns innanför Landön på de öppna, torra betesmarkerna i Tostebergakustens södra ände. Dessa är helt koloniserande av gräs och uppvisar i stort inga sandblottor. Harriset trivs i omgivningen och bör bevakas så att det inte växer igen för mycket.

Ris- och gräsheddar nedanför trädgränsen (4030)

Naturtypen representeras i området främst som två fläckar, varav en i Tostebergakustens norra ände, och en i den södra. I den norra änden är naturtypen relativt välhävdad och bär inga eller små tecken på gödsling av olika slag. I den södra änden är påverkan av produktionshöjande åtgärder större.

Betesmark med enbuskar (5130, och 6210)

Naturtypen enbuskmarker nedanför trädgränsen (5130) förekommer här som en mosaik med kalkgräsmarker (6210) och havsstrandängar av Östersjötyp (1630) på Havtället söder om Tosteberga by. Området är friskt och välhävdad, speciellt intill havet där både får och gäss betar. Enbuskmarken är både art- och kalkrik och har röjts på enbuskar relativt nyligen. Krutbrännare förekommer rikligt.

Betesmarken (6270 och 6410)

Övrig betesmark i området utgörs främst av artrika silikatgräsmarker (6270) med vissa partier av fuktängar med starrvegetation (6410). Ett av de större sammanhängande områdena av naturtyperna är det mycket artrika Tosteberga ängars naturreservat.

Förutsättningar för gynnsam bevarandestatus

Ett nära samarbete mellan berörda myndigheter och den som äger eller brukar en mark är en av de viktigaste förutsättningarna för att ett områdes värdefulla livsmiljöer och arter ska finnas kvar.

Förutsättningar för gynnsam bevarandestatus för områdets naturtyper och arter är bland annat:

- Att hävdade marker fortsätter hävdas, samt att hävden återupptas i de fall den avbrutits.
- Att betetrycket på de hävdade markerna bibehålls.
- Att området hålls i huvudsak öppet och att igenväxning av buskar och träd motverkas.
- Att gödsling, stödutfodring och annat som tillför näringsämnen till marken inte sker.
- Att hydrologi och markkemi förblir oförändrad.
- Att karaktäristiska och sällsynta arter i området bibehålls i livskraftiga populationer som helst ska öka i storlek.
- Att fågellivet i området gynnas, samt att fågelskyddsområdena inte störs under tiden för beträdnadsförbudet.
- Att området undgår vidare exploatering, t.ex. genom anläggande av golfbanor, campingar, vindkraftverk, fritidsanläggningar eller småbåtshamnar.

Ytterligare information om naturtyper och Natura 2000-arter i tabell 1 kan hämtas från Naturvårdsverkets art- och biotopvägledningar under rubrikerna ”Förutsättningar för gynnsam bevarandestatus” och ”Ekologiska krav”. Se Naturvårdsverkets webbplats www.naturvardsverket.se.

Risk för skada

De största riskerna för områdets naturtyper och Natura 2000-arter är:

- Minskad eller utebliven hävd.
- Igenväxning av öppna betesmarker.
- Gödsling eller annan tillförsel av näringsämnen, som t.ex. kväveläckage från omgivande marker eller kalkning.
- Användning av avmaskningsmedel (t.ex. Avermectiner) på betesdjuren som påverkar dynglevande insektsfaunan.
- Störning av fågellivet.
- Exploatering, t.ex. genom anläggande av golfbanor, campingar, vindkraftverk, fritidsanläggningar eller småbåtshamnar.
- Utsläpp från näraliggande industrier eller fartyg på näraliggande farleder.

Ytterligare information om naturtyper och Natura 2000-arter i tabell 1 kan hämtas från Naturvårdsverkets art- och biotopvägledningar under rubriken ”Hotbild”. Se Naturvårdsverkets webbplats www.naturvardsverket.se.

Bedömning av bevarandestatus

Vid fältbesök konstaterades bevarandestatusen för områdets naturtyper (se tabell 2).

Tabell 2. Bevarandestatus 2004 för områdets naturtyper och Natura 2000-arter

Naturtyp	Bevarandestatus
Salta strandängar (1330)	Gott bevarande
*Havsstrandängar av Östersjötyp (1630)	Mycket gott bevarande
*Permanent sanddyner med örtvegetation (2130)	Gott bevarande
Ris- och gräshedar nedanför trädgränsen (4030)	Gott bevarande
Enbuskmarker nedanför trädgränsen (5130)	Gott bevarande
Kalkgräsmarker nedanför trädgränsen (6210)	Gott bevarande
*Artrika silikatgräsmarker nedanför trädgränsen (6270)	Mycket gott bevarande
Fuktängar med blåtåtel eller starr (6410)	Gott bevarande
*= prioriterad naturtyp enligt natura 2000	

Skydd och bevarandeåtgärder

Ingrepp som på ett betydande sätt kan påverka miljön i ett Natura 2000-område kräver tillstånd av länsstyrelsen enligt 7 kapitlet 27-29 § miljöbalken. Detta gäller oavsett om ingreppet sker inom eller utanför ett Natura 2000-område. Bevarandeplanen ska också fungera som underlag för bedömningen av om tillstånd behövs och om tillstånd kan ges.

Om tillstånd inte kan ges och Natura 2000 innebär avsevärda begränsningar i pågående markanvändning inom den berörda delen av fastigheten har markägaren rätt till ersättning. Mer information finns i Naturvårdsverkets broschyr ”Natura 2000 Värdefull natur i Sverige” och på Naturvårdsverkets webbplats www.naturvardsverket.se.

Skydd

- Tosteberga Ängar avsattes som naturreservat 1999
- Delar av området har landskapsbildskydd
- Delar av området omfattas av strandskydd
- Delar av området är fågelskyddsområde (Na) med beträdnadsförbud 1 mars-30 juni

Bevarandeåtgärder

Staten har det övergripande ansvaret för skötseln av Natura 2000-områdena och för att bevarandemålen uppnås. En förutsättning för att nå dessa mål är ett gott samarbete mellan staten och den/de som äger eller brukar marken. Om skötseln av ett Natura

2000-område orsakar merkostnader för en markägare/arrendator kan ersättning fås, till exempel miljöersättning för betesmarker. Markägaren kan även skriva skötselavtal med Länsstyrelsen. Mer information om regler, ansvar och ersättningar i samband med Natura 2000 finns i Naturvårdsverkets broschyr ”Natura 2000 Värdefull natur i Sverige” och på Naturvårdsverkets webbplats www.naturvardsverket.se.

Restaureringsåtgärder

- De områden som är stadda i igenväxning bör restaureras genom röjning. Invandrande slån, hagtorn, harris och andra små buskar bör tas bort till fördel för en mer öppen mosaik av buskager med betesmark emellan. Gamla buskage av nypon, slån, björnbär och hagtorn lämnas hellre än unga, och sly som sälg och björk tas bort helt.
- I de fall där hävden uteblivit bör denna återupptas igen så snart som möjligt.
- Stängslingen ska tillåta djuren att beta ända ner till strandbrynet. En blå bård bör eftersträvas innanför vassen där denna förekommer. T.ex. i områdets norra del.
- Skyltar som informerar om beträdnadsförbudet samt vädjar till försiktighet under fåglarnas häckningssäsong bör sättas upp på strategiska platser.

Löpande skötsel

- Fortsatt hävd på nuvarande betesmarker, och utökat bete i angränsande hävdgynnande områden. Vegetationen skall vara nerbetad vid betessäsongens slut. Bete med nötkreatur, hästar eller får.
- Röjning av invandrande buskar och träd ska ske fortlöpande.
- På ytor med fältnocka bör betespåsläppet ske först efter midsommar.

Viktigt att tänka på

Alla som planerar att utföra en åtgärd som man tror kan påverka ett områdes naturvärden ska på ett tidigt stadium kontakta Länsstyrelsen. Det underlättar eventuell tillståndsprovning som Länsstyrelsen ska göra. När det gäller åtgärder på skogsmark ska istället Skogsvårdstyrelsen kontaktas.

Uppföljning

1. Kontroll av naturtypernas areal, struktur och funktion och typiska arter vart 5-6 år.
2. Kontroll av Natura 2000-arternas förekomst och deras livsmiljöes struktur och funktion vart 5-6 år.
3. Sammanställning och utvärdering av skydd och meddelade tillstånd.

Övrigt

Bevarandeplanen gäller tills vidare. Bevarandeplanen kommer att revideras om ny kunskap ger anledning till det.

Referenser

- Emanuelsson, U et al. (2002) Det skånska kulturlandskapet, Årsbok för Naturskyddsföreningen i Skåne 2001
- Löfroth M. (ed.) 1997. Svenska naturtyper i det europeiska nätverket Natura 2000. Naturvårdsverket. Naturvårdverket förlag.
- Naturvårdsverket (1999) Åtgärdsprogram för fältnocka.
- Nordiska Ministerrådet 1994. Vegetationstyper i Norden. (ed. Lars Pålsson). TemaNord 1998:510. Nordiska Ministerrådets sekretariat.
- Svalan. Rapportsystem för fåglar (2005) <http://svalan.artdata.slu.se>
- Waldemarsson, N (2005) Häckande fåglar på havsstrandängar och i skärgården i nordöstra Skåne 2004, Spoven nr 1 2005, Nordöstra Skånes fågelklubb

Bilagor

1. Rödlistade arter i området
2. Naturtyper enligt Natura 2000

Upprättad av Länsstyrelsen i Skåne län
Planförfattare: Ken Lundborg

Bilaga 1 Rödlistade arter i Natura 2000-området Tostebergakusten

Grupp	Svenskt artnamn	Vetenskapligt namn	Hotkategori
Blötdjur	kalkkärrsgrynsnäcka	<i>Vertigo geyeri</i>	NT
Fjärilar	silverpoppeldvärgmal	<i>Ectoedemia turbidella</i>	CR
Fjärilar	bastardpärlmorfjäril	<i>Fabriciana niobe</i>	VU
Fjärilar	grönaktigt knöfly	<i>Heliothis viriplaca</i>	NT
Fjärilar	kovetenätfjäril	<i>Melitaea diamina</i>	NT
Fåglar	snatterand	<i>Anas strepera</i>	NT
Fåglar	roskarl	<i>Arenaria interpres</i>	NT
Fåglar	sydlig kärrsnäppa	<i>Calidris alpina schinzii</i>	VU
Fåglar	vaktel	<i>Coturnix coturnix</i>	VU
Fåglar	ortolansparv	<i>Emberiza hortulana</i>	VU
Fåglar	göktyta	<i>Jynx torquilla</i>	VU
Fåglar	silltrut (nominatrasen)	<i>Larus fuscus fuscus</i>	EN
Fåglar	skärfläcka	<i>Recurvirostra avosetta</i>	NT
Fåglar	gulhämling	<i>Serinus serinus</i>	VU
Fåglar	kentsk tärna	<i>Sterna sandvicensis</i>	VU
Kräldjur och groddjur	stinkpadda (strandpadda)	<i>Bufo calamita</i>	EN
Kärlväxter	skogsklocka	<i>Campanula cervicaria</i>	NT
Kärlväxter	trubbstarr	<i>Carex obtusata</i>	NT
Kärlväxter	engelsk skörbjuggsört	<i>Cochlearia officinalis ssp. anglica</i>	NT
Kärlväxter	majnycklar	<i>Dactylorhiza majalis</i>	NT
Kärlväxter	sandnejlika	<i>Dianthus arenarius</i>	VU
Kärlväxter	ljungögontröst	<i>Euphrasia micrantha</i>	VU
Kärlväxter	kustgentiana	<i>Gentianella campestris ssp. baltica</i>	EN
Kärlväxter	kalkbräken	<i>Gymnocarpium robertianum</i>	VU
Kärlväxter	honungsblomster	<i>Herminium monorchis</i>	VU
Kärlväxter	sandnörel	<i>Minuartia viscosa</i>	CR
Kärlväxter	korndädra	<i>Neslia paniculata</i>	NT
Kärlväxter	busktörne	<i>Ononis spinosa ssp. spinosa</i>	NT
Kärlväxter	granspira	<i>Pedicularis sylvatica</i>	NT
Kärlväxter	toppjungfrulin	<i>Polygala comosa</i>	NT
Kärlväxter	luddfingerört	<i>Potentilla heptaphylla</i>	NT
Kärlväxter	fältnocka	<i>Tephrosieris integrifolia</i>	EN
Mossor	grov gulmossa	<i>Pseudocalliergon lycopodioides</i>	NT

